

Comunicat sobre la cultura, elaborat per les entitats de l'àmbit cultural signants del Pacte pel Dret a Decidir

El dret a decidir no és sols una reivindicació política general sobre el futur de Catalunya, sinó que incideix també en tots els aspectes on Catalunya ha de poder determinar models propis de desenvolupament. I és precisament en l'àmbit cultural on el país ha d'apostar amb determinació, perquè la llengua i la cultura catalanes, en el sentit més ampli del terme, constitueixen un pal de paller i un component configuratiu de la nostra identitat, de la nostra personalitat col·lectiva.

I) El món cultural

Entenem per *món cultural* els escenaris i els agents que intervenen en la cultura actual:

- a) El patrimoni cultural: museus, arxius i biblioteques i centres d'estudis.
- b) La cultura tradicional i popular en les diverses manifestacions.
- c) Els equipaments artístics (des dels teatres, les estructures cinematogràfiques i les arts plàstiques fins a la Xarxa).
- d) El mecenatge privat, tan rellevant en moltes de les institucions culturals del país i tan necessari i influent avui, en una etapa de reducció dels pressupostos públics.
- c) Els creadors, determinants en l'excel·lència i la projecció de la nostra vida cultural.
- d) La indústria cultural, singularment significativa en sectors com l'editorial i l'audiovisual, però amb una presència creixent en àmbits relacionats amb el desenvolupament de les potencialitats derivades de les noves tecnologies.
- e) El coneixement, la formació i la recerca: les universitats, els centres de recerca, les acadèmies, els centres d'estudis i el món científic en general.

f) La cultura participativa que Catalunya ha desenvolupat, sobretot mitjançant el món associatiu.

II) La cultura a les institucions

1. La Catalunya del futur serà culta o no serà. La cultura ha de ser l'eix de l'obra d'Estat, un punt nodal dels programes de govern, perquè la cultura incideix d'una manera fonamental en la qualitat de la nostra vida col·lectiva i en la capacitat de creació de riquesa i de progrés social. La cultura catalana, en totes les seves expressions, ha de ser articuladora en la construcció del país.

2. La llengua catalana ha de ser la principal generadora de cultura, sense obviar la diversitat lingüística interna del nostre país i en diàleg amb les cultures del món vehiculades a través d'altres llengües.

3. En el model econòmic del país, cal que la cultura i el coneixement se situïn com a punt de referència prioritari, perquè permeten de definir un model sostenible i perquè constitueixen un sector que repercuteix directament en el nivell de formació i la qualitat del conjunt de la societat. En contra de l'opinió generalitzada que la cultura és subvencionada, les dades indiquen que aporta entre un 4 i un 6 % del PIB, segons els àmbits que s'hi incloquin, i representa només el 0,7 % als pressupostos del 2015 de la Generalitat.

Un dels objectius de futur ha de ser la construcció d'un mercat cultural que afavoreixi més la professionalització de la cultura.

4. La capitalitat de Barcelona: s'ha de garantir que Barcelona sigui vista com una ciutat associada a la cultura i a la contemporaneïtat i, alhora, amb una catalanitat sòlida, viscuda amb naturalitat i convicció, i representativa del conjunt del país. El país ha d'ajudar a construir la capitalitat de Barcelona, i Barcelona, lluny de menystenir la resta del territori, ha de ser punt de referència de l'articulació del país.

5. És essencial mantenir i reforçar el lideratge de Catalunya en els àmbits culturals on ha tingut una influència i un pes destacats, i alhora participar activament de les noves formes d'expressió i de consum culturals.

6. La cultura catalana s'ha d'articular en xarxa, amb referents territorials múltiples i diferenciats.

III. Creació d'un model cultural propi

Es constata la falta endèmica d'una planificació cultural eficaç, d'unes estructures que permetin dotar els distints sectors de les eines que històricament els han mancat i dels pressupostos suficients. Es remarca que aquesta situació es deu tant a la superposició o duplicitat d'institucions al costat d'una societat civil activa que ha hagut de fer feines de «suplència» per manca d'un Estat a favor seu (relacionat amb el concepte, molt arrelat, de *resistència*), com a la gestió administrativa que al llarg dels anys de Govern autonòmic ha estat dirigista i ha reproduït els vicis de l'Administració espanyola, amb la creació d'ens que obeeixen a plantejaments i estructures decimonòniques.

Es posa èmfasi en el fet que en els darrers temps les institucions de govern s'han allunyat de la idea que cal conservar el patrimoni, tot i tenir uns models patrimonials d'excel·lència que va bastir la Mancomunitat al segle xx. En aquest sentit es remarca la necessitat de fer conscient el patrimoni i de valorar-lo, de tenir una visió integral de la cultura que inclou els museus, les biblioteques... Un objectiu clar és establir els criteris del patrimoni artístic i arquitectònic que es vol preservar.

És fonamental, a més, disposar d'un model educatiu propi, capaç d'assegurar l'anomenat *ascensor social* i amb docents competents i valorats socialment; és a dir, ben preparats i ben retribuïts, i això des de la primera etapa educativa infantil fins a la Universitat, que es veu en una situació generalitzada de canvi tant en l'actual Estat espanyol com a Europa. La interrelació entre educació, ciència i cultura és indispensable. I cal posar a l'abast de la societat el coneixement de les humanitats al mateix nivell que el de les ciències.

Després d'analitzar els models més coneguts històricament, es propugna un model propi que contribueixi a articular el territori i a garantir una oferta cultural que arribi a totes les comarques i on les infraestructures nacionals incorporin d'una manera sistemàtica aquest compromís d'incidència en el conjunt del país.

Aquest model s'hauria de basar en un compromís clar de les institucions amb la cultura i en un tractament, pel que fa als recursos, que es correspongui amb una prioritació adequada. Així mateix caldria apostar per una veritable aliança entre el sector públic i la societat civil, d'acord amb la dinàmica que històricament ha tingut i té la societat catalana, molt activa i compromesa amb el país.

En aquest sentit es veu la necessitat d'establir una política competent de mecenatge, així com d'establir pactes concrets amb els distints sectors culturals per mitjà de les entitats articuladores.

Catalunya ha de potenciar el seu mercat cultural a l'exterior, com ja està fent, i ha de tenir present l'espai compartit amb tots els territoris de llengua catalana. La cultura catalana no s'acaba als límits territorials del Principat. La pèrdua d'aquesta perspectiva àmplia ha dut a una regionalització de la cultura.

La cultura catalana és una manifestació de la cultura universal, dins la qual s'ha d'inscriure en igualtat de condicions amb les altres cultures.

Barcelona, juliol de 2015